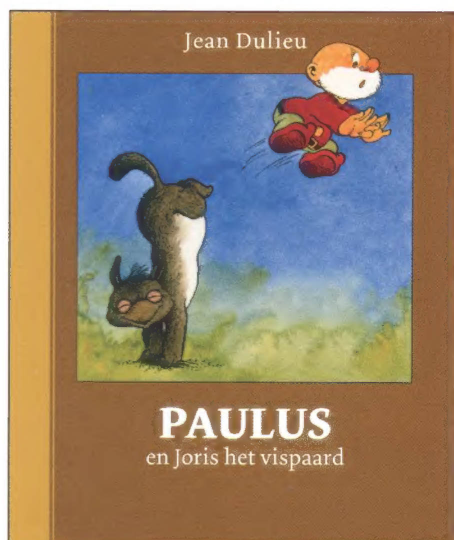
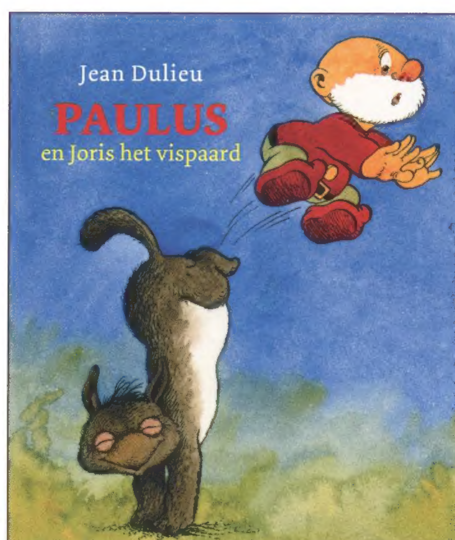
NUMMER 61 EEN UITGAVE VAN HET PAULUS ARCHIEF FEBRUARI 2015

BOUTERBODE









Paulus en Joris het vispaard

Al weer het tiende deel in de reeks Gouden Klassiekers: *Paulus en Joris het vispaard* verschijnt in maart en en wordt op 7 en 8 maart gepresenteerd tijdens De Stripdagen in Gorinchem. Het boek zal daar verkrijgbaar zijn in twee versies: een handelseditie en een beurseditie.

Naast veel bekende personages, zoals Salomo, Oehoeboeroe, Eucalypta en Krakras, liepen er zo nu en dan hele vreemde creaties het grote bos binnen. Daartoe behoorde ook het vispaard Joris.

Mede door de inspanningen van Thijs Chanowski, producent van een televisieserie van Paulus, werd hij een van de meest bekende van die lange stoet rare Dulieu-creaties.

Wir haben keine Fischpferde

Het levensverhaal van het vispaard begon in de jaren vijftig als sokpop, in zwart-wit, want op televisie. Wij, de eerste lichting kijkbuiskinderen, hadden op zaterdagmiddag dezelfde warme gevoelens voor Joris als voor tante Hannie, die ons na afloop gedag zwaaide.

Over de grens ging het er allemaal wat zakelijker aan toe. 'In Deutschland haben wir keine Fischpferde,' beweerde de Duitse uitgever een tiental jaren later.

En daarom moest Dulieu knarsetandend accepteren dat zijn vispaard voor de Duitse editie werd omgebouwd tot Tummelwup. Want daar hebben ze er in het oosten natuurlijk heel veel van!?

Twee uitvoeringen

Zoals gebruikelijk bij uitgaven in de reeks **Gouden Klassiekers** is aan beide *Vispaard*-uitvoeringen een informatieve bijlage toegevoegd.

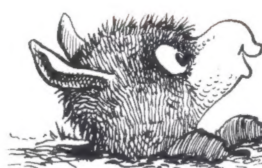
In de bijlage van de 'normale' handelseditie staat een extra, mooi geïllustreerd verhaaltje waarin Paulus opnieuw een ontmoeting heeft met Joris.

De genummerde beurseditie met z'n aflopend omslag heeft een bijlage die meer gericht is op de interesse van verzamelaars. Men vindt er de complete levensgeschiedenis van Joris in beschreven, vanaf zijn eerste televisieoptreden in de jaren vijftig tot en met z'n onthongerfase in de jaren zeventig.

Naast de informatieve tekst bevat deze bijlage ook bijzonder illustratiemateriaal, waaronder foto's, schetspagina's die zo'n indringend beeld van het vispaard geven dat het feitelijk modelsheets zijn en mooie *Joris*-afleveringen in gewassen inkt uit de oude *Vara-Gids*.

Gouden Klassiekers – deel 10
Paulus en Joris het vispaard
HANDELSEDITIE
| ISBN 978-90-6447-042-4 | € 14,90
BEURSEDITIE
| ISBN 978-90-6447-143-8 | € 19,90

Gouden Klassiekers deel 10 verschijnt in maart







Jan van Oort blijkt niet Jan van Oort

In december 2014 werd een aflevering van het televisieprogramma Tussen Kunst en Kitsch uitgezonden, waarbij een bezoeker een schilderij inbracht dat ondertekend was met 'Jan van Oort'. Het werk werd onmiddellijk aan Jean Dulieu toegeschreven. En als Tussen Kunst en Kitsch dat zegt, dan is het zo!

Diezelfde avond al rinkelde de telefoon van het Paulus Archief en tot ver in het nieuwe jaar ontvingen we opgewekte reacties op de getoonde beelden. Terwijl de meeste reacties blijheid uitstraalden met deze aandacht voor Dulieu's werk, toonden anderen zich verbaasd over de vondst van een zo gaaf schilderstuk, dat de kunstenaar bovendien met zijn ware naam had ondertekend.
Bij het Paulus Archief overheersten echter ongemakkelijke gevoelens. Het gerenommeerde kunstprogramma sloeg de plank namelijk finaal mis. Dit klopte van geen kant. 'Hij heeft nooit met Jan van Oort gesigneerd,' reageerde zijn zoon Franc van Oort toen we hem het bewuste schilderij op foto lieten zien. 'Pa verzekerde me indertijd zelfs stellig dat deze Van Oort niets met onze familie van doen had.'

Zegt u dat wat?

Wat gebeurde er precies in de bewuste uitzending, nadat het schilderij 'Kikker en waterlelies' van Jan van Oort werd getoond?
Kunstkenner Paul van Rosmalen vertelde de toehoorders: 'De schilder is Jan van Oort, maar als we dat vertalen naar het Frans, dan zou het worden Jean Dulieu. Zegt u dat wat?'
De mevrouw van het ingebrachte werk schudde ontkennend haar hoofd.
'De maker van *Paulus de boskabouter*.'
De aanwezigen begonnen nu enthousiast te knikken.
'Nou zijn we er, hè!' Van Rosmalen zag dat hij beet had en zette door: 'Hij is opgeleid als violist. Hij zat op het Conservatorium in Amsterdam. En hij was ook een heel verdienstelijk tekenaar en verhalenverteller. En op die manier is Jean Dulieu beroemd geworden.'
Wijzend naar het schilderij: 'Dit is vast ook een thema uit... het is een sprookjesachtig verhaal, hè... een aquarel, maar heel zorgvuldig gedaan. Hoe komt u er aan?'
'Ik heb het van mijn schoonmoeder en zij heeft het in de oorlog van iemand gekocht,' was mevrouw haar antwoord.
Op dat moment had Van Rosmalen zijn vergissing moeten inzien en op zijn schreden kunnen terugkeren. Hij had behoren te weten dat Jan van Oort (1921-2006) in de genoemde periode als beginnend orkestviolist werkzaam was. Pas eind 1944 besloot hij meer tijd aan het tekenen te besteden. Zijn eerste tekeningetjes – hoofdzakelijk kabouterplaatjes – maken het verschil met het op televisie getoonde schilderij pijnlijk duidelijk. In februari 1946 publiceerde hij als Jean Dulieu zijn eerste strip- verhaal in de krant en stond als autodidact toen nog helemaal aan het begin van zijn teken- en schilderscarrière.



Van Rosmalen besloot echter op de ingeslagen weg door te gaan en gaf geen krimp.
'Kijk, de waarde hiervan is niet indrukwekkend. Dat loopt niet in de duizenden euro's. Maar gezien de toch wel bekendheid van zijn naam mag je voor zo'n werkje toch twaalf, misschien vijftienhonderd euro zeggen. Leuk, goed bewaren en veel plezier er van houden.'
Einde verslag.

Wie is wie?

De redactie van Tussen Kunst en Kitsch liet de kans voorbijgaan om in de *Bouterbode* op de zaak terug te komen. Dit in tegenstelling tot Van Rosmalen, die in een reactie nog steeds niet helemaal overtuigd lijkt van zijn ongelijk. 'Uiteraard kan ik me vergissen,' zo scheef hij ons, 'maar in mijn tijd – lang geleden – als medewerker bij het veilinghuis destijds Mak van Waay, later Sotheby's, heb ik herinneringen aan dit soort sprookjesachtige taferelen met dezelfde toeschrijving. Ik pretendeer geen kenner te zijn van het werk van Dulieu, dat bent u vast en zeker. Ik laat me graag overtuigen door u.'

Biografisch Portaal van Nederland

Het is ook niet makkelijk als het een Jan van Oort betreft, want daar zijn er meer van in de Nederlandse kunstgeschiedenis. Reden temeer om enige zorgvuldigheid te betrachten. Slaan we er het Biografisch Portaal van Nederland op na, dan vinden we bij de letter **O** twee gelijke namen genoteerd.



Een gevaarlijk soort ontmoeting

In deze *Bouterbode* begint een nieuw vervolgverhaal.
Het zijn afleveringen uit het weekblad *Eva* van 1958. Het tijdschrift werd in die tijd in zwart gedrukt, plus de steunkleur rood. Daardoor was Dulieu gedwongen om ook zijn illustraties in alleen zwart en rood te maken, een beperking waarmee hij uitstekend uit de voeten kon.

Voorafgaande aan dit verhaal werden Paulus [illegible] zijn vriend Pieter door een stormwind gegrep[illegible] en meegevoerd naar het Midden Oosten.
Daar kregen beide kabouters de beschikki[illegible] over een vliegend tapijt waarmee ze makkeli[illegible] grote afstanden konden overbruggen.
Toen ze vanuit de lucht een prachtige tuin m[illegible] palmbomen en allemaal vreemde planten on[illegible] dekten en daar de landing wilden inzette[illegible] zagen ze een figuur staan. Het was een stev[illegible] manspersoon met een zwaard en een heel kle[illegible] hondje aan een riem.
Paulus zette grote ogen op en riep met een pie[illegible] stemmetje: 'Ik zie een Arabier, Pieter. En het [illegible] een heel groot soort Arabier! En bovendien hee[illegible] hij een bloedhond bij zich.'
Pieter durfde niet te kijken en met een nog kle[illegible] ner stemmetje dan dat van zij vriend vroeg h[illegible] 'Is het ook een erg groot soort bloedhond, Paulus[illegible]



- Oort, Jan van (1867-1938), *illustrator, schilder, aquarellist, tekenaar.*
- Oort, Jan van (1921-2006), *striptekenaar, auteur, illustrator, acteur.*

De inbrenger van het schilderij had voor zij zich tot het tv-programma wendde ook zelf wat kunnen googelen en was dan ongetwijfeld op een site van een van de vele veilinghuizen terechtgekomen, waar vergelijkbaar werk te zien is dat gemaakt werd door de oudste van de twee Van Oorts.

Die andere Van Oort

Jan van Oort (1867-1938), ook bekend onder de naam Johan Michiel (Jan) van Oort, schilderde, aquarelleerde en tekende taferelen uit het volks- en boerenleven. Na 1893 richtte hij zich meer en meer op dierenscènes. Hij bestudeerde vogels in Artis en maakte samen met kunstenares Marie Kelting de illustraties op de naambordjes in de Amsterdamse dierentuin. Hij leverde illustraties voor tijdschriften en boeken, allemaal gerelateerd aan de natuur.

Voor ons is hij echter het meest bekend door zijn bijdragen aan acht Verkadealbums, waaronder de reeks *Lente*, *Zomer*, *Herfst* en *Winter*. Veel van zijn werk is ondertekend met de herkenbare en onderstreepte signatuur Jan van Oort. En daarmee is het verschil voor iedereen meteen duidelijk, daar zijn latere naamgenoot dit altijd met het pseudoniem Jean Dulieu deed.

Met zijn staat van dienst had Van Rosmalen hiervan op de hoogte moeten zijn, zeker gezien het aantal werken van de oudere Van Oort dat in het verleden al door zijn handen was gegaan. Hoewel Van Rosmalen zelf het nut er niet van inziet ('Voor de uitzending – en wellicht ook voor de mij niet bekende eigenaar – is e.e.a. niet meer zo zeer van belang; de waarde is immers vrij bescheiden.') nemen we aan dat het televisieprogramma de gemaakte fout in het eerstvolgende uitzending recht zal zetten. Het zou Tussen Kunst en Kitsch niet alleen sieren, maar – veel belangrijker – recht doen aan de schilder van het besproken werk.

Oude *Bouterbode*-edities

Naarmate het volgnummer van de Bouterbode *stijgt, stijgt ook het aantal verzoeken van abonnees om oude edities beschikbaar te stellen waarmee zij hun collectie kunnen completeren. Vanaf komende maand zal dat eindelijk gaan gebeuren.* Bouterbode *begon in 1995 met een nulnummer van twee pagina's. Het verscheen regelmatig onregelmatig, met af en toe een extra editie er tussendoor ter gelegenheid van de een of andere festiviteit. Met ingang van maart komen alle resterende oude* Bouterbode*-edities in onze webwinkel beschikbaar, waar ze met één druk op de knop zijn na te bestellen. Tegelijkertijd wordt er gewerkt aan een BB-inhoudsopgave, opdat de verschillende artikelen makkelijker kunnen worden teruggevonden.*

webwinkel: www.demeulder.nl


BOUTERBODE
DE PAULUS-STRIPVERHALEN


BOUTERBODE
Jan van Oort
1921 - 2006
Jean Dulieu


BOUTERBODE
BIJZONDERE KIJK OP HET OEUVRE VAN JEAN DULIEU


BOUTERBODE
Paulus

'Nog niet,' bekende Paulus bibberend, maar hij zal vast nog wel groeien.'
Ze lieten het tapijt als de wiedeweerga opstijgen en doorvliegen. In gedachten zag Pieter voortdurend heel grote bloedhonden die alle huizen en tuinen bewaakten.
'Hoe groot zijn ze?' wilde hij weten.
'Wie?' vroeg Paulus.
'Die bloedhonden natuurlijk. Jij hebt er eentje gezien en ik durfde niet te kijken.'
'Dat was maar goed ook,' bromde Paulus somber. 'Die ik zag, was nog niet eens zo'n heel erg grote, maar toch...'
'Hoe groot was hij precies?' hield Pieter aan.
Paulus kuchte verlegen en mompelde: 'Wel zo groot als een... als een... *hm*... als een...'
'Ho!' riep Pieter. 'Zeg het toch maar liever niet, anders kan ik nooit meer slapen. Ik wil naar huis!'
En zo geschiedde.

(WORDT VERVOLGD OP PAGINA 4)



TWEE DAPPERE KABOUTERS - door Jean Dulieu



O, o, o, wat waren de twee kabouters die avond blij toen ze naar hun lange gevaarlijke reis waren teruggekeerd! Ze deden heel uitgelaten en dansten rond als veulens, die voor 't eerst in de wei komen.
'En nou moet je vooral niet denken,' riep Paulus al huppelend, 'dat ik zo blij ben omdat er geen gevaar meer dreigt!'
'Geen sprake van,' jubelde Pieter, 'daar is het niet om. Ik vond het een heerlijke spannende reis.'
'Ik ook,' riep Paulus, 'eigenlijk doe ik niets liever dan gevaarlijke reizen maken!'
'En ik,' lachte Pieter, terwijl hij zijn klomp de lucht in slingerde.
Paulus hield even op met dansen.
'Als je er goed over nadenkt,' zei hij, 'dan zijn wij heel erg dappere kabouters.'
'Dat zijn we zeker,' bevestigde Pieter, 'heel erg ontzettend dappere kabouters.'
'Het was dan ook geen wonder, dat ze zo bang voor ons waren,' meende Paulus.
'En dat al die bloedhonden zo hard voor ons wegliepen,' vond Pieter.

Ze waren nu geweldig trots en een en al bewondering voor hun eigen heldenmoed. Maar toen ze elkaar eens aankeken, veranderde dat opeens. Ze werden verlegen en kregen allebei een kleur. Paulus schraapte zijn keel, Pieter snoot luidruchtig zijn neus en toen ze dat gedaan hadden, keken ze gauw een andere kant uit.
'O, kijk toch eens,' riep Paulus toen uit, 'de vruchtbomen bloeien al!'
'Ja,' zei Pieter gauw, 'daarom ben ik nou juist zo blij, dat we terug zijn, want in de lente is er... *hm*... dan is er altijd zoveel te doen, hè.'
'Daar heb je gelijk in,' zei Paulus, 'met dansen alleen komen we er niet. Er moet gewerkt worden.'
'Worteltjes zaaien,' mompelde Pieter gehaast, 'en tuinbonen. Ik ga vannacht nog naar huis.'
Paulus knikte.
'Dat is jammer,' zei hij, 'maar ik begrijp het. Ik zelf moet ook nodig aan de slag. De nestkastjes zijn nog niet schoongemaakt en daar moet ik mee klaar zijn voor de roodstaartjes en de vliegenvangertjes terugkomen.'
Tja, zo gaat het met kabouters. Ze hebben een druk leven en een heleboel plichten, net als grote mensen.
Na een haastig afscheid stapte Pieter door het donker wei naar zijn huisje in het veld. Paulus wuifde hem na.
'Als ik weer eens op reis ga, dan zal ik je waarschuwen!' riep hij nog. 'Je gaat dan toch zeker weer met me mee?'
'Vast wel!' riep Pieter vanuit de verte. 'Ik ben dol op reizen!'

(WORDT VERVOLGD)



BOUTERBODE 61
REDACTIE Maarten J. de Meulder
POSTADRES Dobbenwal 47, 9407 AD Assen
MAILADRES info@demeulder.nl

ABONNEMENT – BB61 t/m 65: € 8,50 op REKENING – NL97 INGB 0003 9454 95 t.n.v. Uitgeverij De Meulder, Assen – of via aankoop in de webwinkel van www.demeulder.nl

VORMGEVING Rudy Vrooman, Zaandam
VERANTWOORDING PAULUS-ILLUSTRATIES

TIJDSCHRIFTCODE ISSN 1388-2465